

**ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧИЙН
2019 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД
ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ**

Агуулга

1. Аудитын гэрчилгээ	3
2. Аудитын тайлан.....	5
2.1. Оршил.....	5
2.2. Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага	5
2.3. Аудитад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт	5
2.4. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин.....	6
2.5. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, санхүүгийн үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ	6
2.6. Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал.....	6
2.7. Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар.....	6
2.8. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд.....	7
2.9. Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга	8
2.10. Аудитаар хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн.....	8
2.11. Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал	9
2.12. Шилэн дансны мэдээлэл	9
2.13. Өмнөх аудитаар өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт	9
2.14. Дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл.....	9
3. Менежментийн захидал	11
4. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан.....	13
4.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	13
4.2. Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	15
4.3. Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	17
4.4. Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	18
4.5. Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	20
4.6. Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан	23
5. Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт	24

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
GIZ	Германы Хамтын Ажиллагааны Нийгэмлэг
ТБОНӨХБАҮХАТ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

ХАВДАР СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ
ТӨВИЙН ЕРӨНХИЙ ЗАХИРЛЫН
ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ
Н.ЭРДЭНЭХҮҮ ТАНАА

2020.02.27 № 06/636
танай _____ -ны № _____ -т

Аудитын гэрчилгээ

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээ болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын Олон Улсын Стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовн баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.

Аудитаар Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга Хавдар судлалын үндэсний төвд мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хөтлөлт, программ хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.

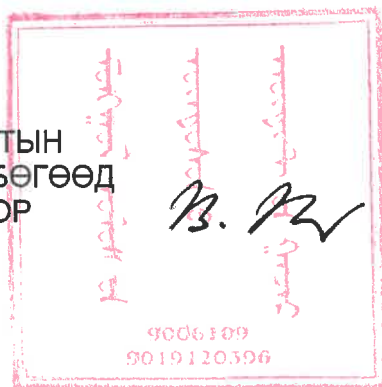
Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэсэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.

Үүрэг хариуцлага

Төсвийн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1-д заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн Олон Улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.

Аудитын дээд байгууллагын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН
ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ БӨГӨӨД
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2. Аудитын тайлан

2.1. Оршил

Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг Ерөнхий захирлын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Н.Эрдэнэхүү Танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн гол зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц асуудал, залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил, тодруулга зэрэг аудитын үр дүн, аудитын дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэсэн дотоод аудит, худалдан авалтын гэрээ, хандив, тусламжийн орлого, нягтлан бодох бүртгэлийн анхан шатны баримт, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн талаарх зөвлөмжүүдийг Менежментийн захидалд тусгасан болно.

2.2. Аудит хийх үндэслэл, зорилго, талуудын хүлээх үүрэг, хариуцлага

Бид Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болгосон санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн гаргасан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, заавар, журмын дагуу үнэн зөв, шударга илэрхийлэгдсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь энэхүү аудитын зорилт байв.

Төсвийн шууд захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв, бодитой бэлтгэх үүрэгтэй.

Харин тухайн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг дээрх хууль болон бодлого, журмын дагуу материаллаг алдаагүй, үнэн зөв, шударга илэрхийлсэн эсэхэд дүгнэлт өгөх нь Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.

Аудитыг 2020 оны 1 дүгээр сарын 24-нээс 2020 оны 2 дугаар сарын 21-ний өдрийн хооронд гүйцэтгэж, аудитын тайланг 2020 оны 2 дугаар сарын 21-ний өдөр эцэслэн баталгаажуулж, төсвийн шууд захирагчид хүргүүлэхээр төлөвлөн, тус компанийн ерөнхий захирал Ц.Сугармаа, аудитор Г.Эрдэнэчимэг, аудиторын туслах Э.Сайнзаяа нар хариуцаж хэрэгжүүлэв.

Хавдар судлалын үндэсний төв 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Үндэсний аудитын газарт 2020 оны 1 дүгээр сарын 24-ний өдрийн 01/165 дүгээр бүхий албан бичгээр ирүүлсэн байна.

2.3. Аудитад мөрдсөн бодлого, журам, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт

АДБОУС, АОУС, нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн бусад зарчимд тулгуурласан Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Төрийн аудитын байгууллагаас санхүүгийн тайланд аудит хийх журам, баримтлах ерөнхий чиглэл, арга зүйг мөрдөн ажиллав.

Дээрх стандарт, зарчим, журамд нийцүүлж аудитын үе шатны ажлыг гүйцэтгэж, холбогдох ажлын баримт материалаар баталгаажуулсан болно.

2.4. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүйн орчин

Хавдар судлалын үндэсний төвийн үйл ажиллагааны эрхэм зорилго нь “Үндэсний хэмжээнд хавдрын мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээг үйлчлүүлэгчид ээлтэй, чанартай, тэгш хүртээмжтэй үзүүлэхэд манлайлагч байх”-д оршино.

Хавдар судлалын үндэсний төвийн үйл ажиллагааны чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Хавдрын нарийн мэргэжлийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх;

Тайлант хугацаанд Хавдар судлалын үндэсний төвийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого, журамд өөрчлөлт ороогүй байна.

2.5. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, санхүүгийн үйл ажиллагаа болон дотоод хяналттай холбоотой хүчин зүйлсийн үнэлгээ

Бид санхүүгийн тайланд материаллаг алдаа байхгүй гэдгийг нягтлах үүднээс үйлчлүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, санхүүгийн үйл ажиллагаа, дотоод хяналтыг шаардлагатай гэж үзсэн хэмжээгээр дахин хянасан болно.

Тус Хавдар судлалын үндэсний төвийн мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь Сангийн яамнаас хэрэгжүүлж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

Хавдар судлалын үндэсний төв нь санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаанд Acoulous 3.0 программ хангамж ашигладаг байна.

Хавдар судлалын үндэсний төвийн дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд бага гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөтэй байна.

2.6. Төлөвлөлтийн шатанд тодорхойлсон эрсдэл, түүнийг үнэлсэн байдал

Аудитаар Хавдар судлалын үндэсний төвийн бэлтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл нь материаллаг хэмжээний алдаатай илэрхийлэгдээгүй гэсэн үндэслэлтэй нотолгоо олж авахын тулд байгууллагын гадаад дотоод орчин, дотоод хяналтыг судлан, эрсдэлтэй асуудлыг илрүүлж, үнэллээ.

Аудитын төлөвлөлтийн үе шатанд 9 эрсдэлтэй асуудалд горим сорил хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж баталгаажуулсан болно.

2.7. Материаллаг байдлын суурь сонгосон үндэслэл, тайлбар

Аудитыг төлөвлөх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320, АОУС 320-ын дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2019 оны жилийн эцсийн тайлангийн санхүүгийн үр дүнгийн нийт зардлын дүнгээс сонгож, эрсдэлийн түвшинг “бага” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд сонгосон суурь үзүүлэлтийн дүн 29,152,660.7 мянган төгрөгөөс тооцон 291,526.6 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тодорхойлж, баталгаажууллаа.

Аудитын гүйцэтгэлийн үе шатанд өөрчлөлт ороогүй болно.

2.8. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд

Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 14,485,017.7 мянган төгрөгөөр буюу 52.1 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан мөнгөн хөрөнгө, авлага, бараа материал, үндсэн хөрөнгө, өр төлбөр болон эздийн өмчийн данс байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/мянган төгрөг/
			Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө		5,523.3	5,523.3
Авлага	113,538.9	15,582.4	(97,956.5)
Бараа материал	2,062,144.9	1,753,210.0	(308,934.9)
Үндсэн хөрөнгө	25,579,415.3	40,465,801.1	14,886,385.8
Нийт хөрөнгө	27,755,099.1	42,240,116.8	14,485,017.7
Өр төлбөр	0,0	5,792.0	5,792.0
Засгийн газрын оролцоо /Эздийн өмч/	27,755,099.1	42,234,324.8	14,479,225.7
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	27,755,099.1	42,240,116.8	14,485,017.7

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 113,538.9 мянган төгрөг байснаас өмнөх онд дуусаагүй байсан 60,000.0 мянган төгрөгийн гэрээт ажлыг хийж дуусгаж, 53,538.9 мянган төгрөгийг санхүүгийн ном хэвлүүлэх, хавдраас урьдчилан сэргийлэх буюу эрт илрүүлэлтийн тогтолцоонд молекул генетик оношилгооны дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэх судалгааны ажлын дутуу 5,050.1 мянган төгрөг, нэмэлт төсвийн данснаас улсын төсөвт төвлөрүүлсэн 10,532.3 мянган төгрөгийг тайлант жилийн эцсийн үлдэгдлээр тусгасан байна.

Бараа материалын дансны эхний үлдэгдэл 2,062,144.9 төгрөг байснаас тайлант жилд 14,472,678.5 мянган төгрөгөөр нэмэгдэж, 14,781,613.4 мянган төгрөгийг бараа материалыг зарцуулан 1,753,210.0 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Хангамжийн материалд эмнэлгийн ажилчдын хувцас, ор хөнжлийн даавуу болон бусад жижиг багаж хэрэгслүүд ордог бөгөөд энэ нь нийт бараа материалын үлдэгдлийн 61.8 хувийг эзэлж байна. Мөн Эрүүл мэндийн сайдын 2009 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 388 дугаар тушаалаар өгсөн зөвлөмжийн дагуу эмнэлгүүд үйл ажиллагааны онцлогтой уялдуулан тусламж үйлчилгээнд зайлшгүй шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгслийг бэлтгэж 668,353.6 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны эхний үлдэгдэл 25,579,415.3 мянган төгрөг байсан бөгөөд тайлант жилд хөрөнгө оруулалтаар 18,362,180.9 мянган төгрөг, хандив тусламжаар 128,221.4 мянган төгрөг, улсын төсвийн санхүүжилтээр 37,014.7 мянган төгрөг, хэрэгжиж буй төсөл, арга хэмжээний нэмэлт эх үүсвэрээр 106,328.5 мянган төгрөг нийт 18,663,745.5 мянган төгрөгөөр нэмэгдэж, ТӨБЗГ-ын 2019 оны 07 дугаар сарын 26-ны өдрийн А/2/2604 тоот зөвшөөрөл, А/5/2611 тоот албан бичгийг тус тус үндэслэн 336,881.6 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө акталж, 3,440,478.1 мянган төгрөгийн элэгдлийн зардал тооцож, тайлант оны эцэст 40,465,801.1 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй болжээ.

Өр төлбөр дансны үлдэгдэл нэмэгдсэн нь Цусны төвөөс 5,792.0 мян төгрөгийн цус, цусан бүтээгдэхүүн авсантай холбоотой байна.

Эздийн өмчийн дүн тайлант үеийн үр дүн болох 14,479,225.7 мянган төгрөгөөр нэмэгджээ.

2.9. Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн шууд захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Хавдар судлалын үндэсний төвд тайлант онд нийт 24,544,983.7 мянган төгрөгийн төсөв батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 24,338,432.1 мянган төгрөг буюу 99.1 хувь байна.

Үүнээс үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны орлого 3,894,908.5 мянган төгрөгийн орлогын төлөвлөгөө батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 4,051,307.2 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 104.0 хувиар биелүүлжээ.

ЭМД-ын санхүүжилтийн орлого нийт 9,609,932.5 мянган төгрөг батлагдаж, гүйцэтгэлээр 9,243,982.1 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч 365,950.4 мянган төгрөгөөр тасарч 96.2 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

Урсгал зардлыг санхүүжүүлэхэд 24,332,908.7 мянган төгрөгийг зарцуулсан бөгөөд цалин хөлс, нийгмийн даатгалд 8,911,107.5 мянган төгрөг, бараа ажил үйлчилгээний зардалд нийт 15,344,765.2 мянган төгрөгийг зарцуулан 77,036.1 мянган төгрөгийг татан төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсөв: Хандив тусламжаар 18,438.7 мянган төгрөг, гадаадын төсөл хөтөлбөрөөс 154,830.1 мянган төгрөг, дээд шатны төсвийн захирагчаас 121,142.1 мянган төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 508,849.1 мянган төгрөг, нийт 803,260.1 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Үүнээс цалин хөлсөнд 200,610.1 мянган төгрөг, хангамжийн материалд 61,236.6 мянган төгрөг, нормативт зардалд 135,766.0 мянган төгрөг, багаж техник засвар үйлчилгээнд 158,950.0 мянган төгрөг, гадаад болон дотоод томилолтын зардалд 48,115.1 мянган төгрөг, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээ 9,905.8 мянган төгрөг, бараа ажил үйлчилгээнд 178,143.9 мянган төгрөг буюу нийт 792,727.6 мянган төгрөгийг зарцуулан үлдэгдэл 10,532.3 мянган төгрөгийг татан төвлөрүүлжээ.

2.10. Аудитаар хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Аудитыг төлөвлөх үе шатанд тогтоосон 9 эрсдэл, гүйцэтгэх үе шатанд 3 эрсдэл нэмж тодорхойлон нийт 17 горим сорил хэрэгжүүллээ.

Аудитаар нийт 9,414,065.8 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс 9,260,824.0 мянган төгрөгийн алдааг залруулж, 153,241.8 мянган төгрөгийн алдаа зөрчилд албан шаардлага хүргүүлж, зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 4 зөвлөмжийг менежментийн захидалд тусгалаа.

Хоол хүнсний зардлыг (дансны код: 210502) цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшууллын зардлын дансанд (дансны код: 210104) бүртгэсэн 16,841.9 мянган төгрөгийн, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн орлогыг тусламж, үйлчилгээний орлогоор бүртгэж, зардлын эдийн засгийн ангиллыг зөрүүтэй бүртгэсэн 9,243,982.1 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил нь Сангийн сайдын 2015 оны 01 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 7 дугаар тушаалын II хавсралт "Зардлын эдийн засгийн ангилал"-тай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Аудитын явцад санхүүгийн үр дүн болон мөнгөн гүйлгээний тайланг залруулав.

Ханган нийлүүлэгч 4 байгууллагатай хийсэн тендерийн гэрээний дүнгээс 153,241.8 мянган төгрөгөөр илүү худалдан авалт хийсэн нь тендерийн гэрээний нөхцөлийн "гэрээний үнийн дүнгийн 20 хувиас хэтрэхгүй" гэсэн заалтыг тус тус зөрчиж байгаа нь тогтоосон материаллаг байдлын түвшингээс илүү, санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв байдал гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Албан шаардлага хүргүүлэх.

Аудитаар илэрсэн дотоод аудит, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зарцуулалт болон анхан шатны баримтын хөтлөлтийн талаар 4 зөвлөмж өгч, менежментийн захидалд тусгалаа.

2.11. Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Аудитаар өгсөн зөвлөмжийн биелэлтийг шалгах аас гадна даарах асуудалд анхаарал хандуулж ажиллах нь зүйтэй гэж үзэж байна. Үүнд:

- Тайлант онд 12 ханган нийлүүлэгч байгууллагатай 2019 оны 01 дүгээр сарын 01-нээс 03 дугаар сарын 31-ний хооронд нийт 780,543.1 мянган төгрөгийн эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авах тухай нэмэлт гэрээг хийсэн.

Энэхүү гэрээгээр нийлүүлэгдсэн эм, эмнэлгийн хэрэгслүүд нь өмнөх гэрээгээр нийлүүлэгдэж байсан бөгөөд онцгой тохиолдолд бэлтгэх онц шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгсэлд хамаарахгүй байна. “Нэмэлт гэрээ” гэх шууд худалдан авах тухай гэрээний үндэслэл болгож байгаа ТБОНӨХБАҮХАТ хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.1.7-д заасан **“хүн амын эрүүл мэндийн аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой зарим онцгой эм, эмнэлгийн хэрэгслийг олон улсын байгууллагаас шууд болон дамжуулан худалдан авах шаардлагатай гэж үзсэн”** болон Засгийн газрын 2013 оны 68 дугаар тогтоолоор баталсан босго үнийн жишиг болох “Шууд гэрээ хийхэд худалдан авах барааны төсөвт өртгийн дээд хязгаар 10.0 сая төгрөг, харьцуулалтын аргаар худалдан авах төсөвт өртгийн дээд хязгаар 50.0 сая төгрөг байх” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн алдаа зөрчлүүд;

- Ханган нийлүүлэгч байгууллагуудтай хийж байгаа эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авалтыг зохион байгуулахдаа хэд хэдэн хэсэгт хуваах, эсвэл тайлант онд хамааруулахгүй он дамжуулан тендер зохион байгуулан хууль зөрчиж байгаа нь сөрөг үр дагаврыг дагуулж байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх заалт, Сангийн сайдын 2006 оны 11 дүгээр сарын 27-ны өдрийн 388 дугаар тушаалаар баталсан Төсөвт байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн зааврын **“Санхүүгийн тайлангийн жил нь тухайн оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхэлж, 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болно”** гэснийг тус тус зөрчиж байна. Иймд байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн жилийн хүрээнд худалдан авалтын ажиллагааг хуулийн дагуу зохион байгуулахын тулд өмнөх онд багтаан эм, эмнэлгийн хэрэгслийн нээлттэй тендерийг зохион байгуулах, түүнд шаардагдах хугацааг нарийн тооцож, нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг дахин гаргахгүй байх арга хэмжээ авч ажилласан талаар гол анхаарал хандуулах болно.

2.12. Шилэн дансны мэдээлэл

Хавдар судлалын үндэсний төв Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан тайлант хугацаанд өмнөө тавьсан зорилтот түвшний төлөвлөгөө, гүйцэтгэлтэй холбоотой 8, худалдан авалт түүний гүйцэтгэлтэй холбоотой 9, зарцуулсан хөрөнгийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлангийн талаар 6 нийт 23 мэдээллийг байршуулжээ.

2.13. Өмнөх аудитаар өгсөн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 1 албан шаардлага, 4 зөвлөмж өгч зөвлөмжийн биелэлт 100.0 хувьтай байна.

2.14. Дүгнэлтийн хэлбэр, үндэслэл

Бид Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд аудит хийж, баталгаажуулах ажлыг АДБОУС-ын дагуу, Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн гүйцэтгэсэн.

“Зөрчилгүй” дүгнэлт

Залруулагдаагүй 153,241.8 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил нь төлөвлөлтийн үе шатанд тооцсон материаллаг түвшингийн дүнгээс бага тул Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлт, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан болон бусад илчлэл тодруулгыг холбогдох хууль, УСНББОУС-ын дагуу материаллаг байдлын хувьд үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн байна.

3. Менежментийн захидал

Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудит бүрийн төгсгөлд аудитаар илрүүлсэн зүйлсийг нэгтгэсэн менежментийн захидлыг үйлчлүүлэгч, түүний удирдлагад зориулж бэлтгэдэг бөгөөд түүнд санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналын бодлого, үйл ажиллагаа, дотоод хяналтыг сайжруулах зөвлөмжийг тусгадаг.

Энэхүү менежментийн захидлын агуулга аудитын үр дүн, дүгнэлтээс урган гарсан болно. Санхүүгийн тайлан, бусад илчлэл тодруулгын талаар санал дүгнэлт гаргахад бидний бодлого, горим зориулагдсан.

Энэ нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, горимыг зөвхөн аудитыг үр нөлөөтэй гүйцэтгэхэд шаардагдах цар хүрээнд дахин хянасан бөгөөд оршиж буй бүх сул талыг гаргаж ирэх боломжгүй юм.

Тиймээс аудитын тайланд тусгасан зөвлөмж нь аудит хийх үеийн нөхцөл байдлын талаарх бидний үнэлэлт, дүгнэлтийг илэрхийлж байгаа болно.

Харин эдгээр зөвлөмжийг та бидний хамтын ажиллагааны байр сууринаас гаргасан бөгөөд аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хүлээн авч, хэрэгжүүлэх нь танай үүрэг хариуцлага юм.

Менежментийн захидалд дурдсан цаашид санхүүгийн тайланд шууд бөгөөд материаллаг хэмжээгээр нөлөөлж болзошгүй тул анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

3.1. **Анхан шатны баримттай холбоотой асуудал**

3.1.1. Илрүүлэлт: Хүчингүй болсон Санхүү, Эдийн засгийн сайд, Үндэсний статистикийн газрын даргын 2002 оны 6 дугаар сарын 18-ны өдрийн 171/111 тоот тушаалаар баталсан анхан шатны баримтуудаар нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалыг тус тус зөрчиж байна.

3.1.2. Эрсдэл: Холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөөгүй байх;

3.1.3. Өгсөн зөвлөмж: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1 дэх заалт “анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтөлөлт, санхүүгийн тайлан, үнэн зөв, гаргах үндэслэл болно”, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалаар баталсан “Маягт, заавар батлах тухай” журмыг мөрдөж ажиллах;

3.1.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Зөвлөмжийн дагуу арга хэмжээ авч ажиллана.

3.2. **Дотоод аудит, хяналт шинжилгээ үнэлгээтэй холбоотой асуудал**

3.2.1. Илрүүлэлт: Дотоод аудитор нь байгууллагын үйл ажиллагаанд гарч болох ямар нэгэн эрсдэлтэй асуудалд чиглэсэн аудитыг хийж, дүгнэлт гарган зөвлөмж өгөх ба түүнийг эргэн хянаснаар дотоод аудитын үр нөлөөг сайжруулах талаар арга хэмжээ авч ажиллах. Тухайлбал: Сангийн сайдын 2017 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн 365 дугаар тушаалаар баталсан “Худалдан авах ажиллагаанд дотоод аудит хийх журам”-ын 2.1, 3.5, 3.7-д заасны дагуу жил бүр худалдан авах ажиллагаанд дотоод аудит хийж, үр дүнг тооцож, зөвлөмж гаргаж ажилласан талаар ажлын баримт материалгүй байна.

3.2.2. Эрсдэл: Холбогдох хууль, дүрэм журам мөрдөж ажиллаагүй байх;

3.2.3. Өгсөн зөвлөмж: Тухайн жилийн худалдан авалтын төлөвлөгөөг үндэслэн эрсдэлд чиглэсэн дотоод аудитыг журмын дагуу хийж, дүгнэлт гаргах;

3.2.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Зөвлөмжийн дагуу арга хэмжээ авч ажиллана.

3.3. Эрүүл мэндийн даатгалын сантай холбоотой асуудал

3.3.1. Илрүүлэлт: Acolous 3.0 програмд Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлж байгаа орлогыг хандив, тусламжийн орлого нэрээр бүртгэснээс санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээний болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангууд зөрүүтэй гарч байна. Энэ нь Сангийн сайдын 2015 оны 1 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 7 дугаар тушаалаар баталсан “Эдийн засгийн ангилал батлах тухай” журмын 3 дугаар хавсралтаар баталсан зардлыг санхүүжүүлэх эдийн засгийн ангиллын” нэрээр ангилж бүртгэх гэсэнтэй нийцэхгүй байна.

3.3.2. Эрсдэл: Хөрөнгө иж бүрэн, үнэн зөв бүртгээгүй байх;

3.3.3. Өгсөн зөвлөмж: Сангийн сайдын 2015 оны 1 дүгээр сарын 20-ны өдрийн 7 дугаар тушаалаар баталсан “Эдийн засгийн ангилал батлах тухай” журмыг мөрдөж ажиллах;

3.3.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Зөвлөмжийн дагуу арга хэмжээ авч ажиллана.

3.4. Өндөр өртөгтэй эмнэлгийн хэрэгсэлтэй холбоотой асуудал

3.4.1. Илрүүлэлт: Өндөр өртөгтэй хэрэгслийн зарцуулалтын түүврийн баримт нь хяналт тавьсан санхүүгийн ажилтны гарын үсэггүй, зөвхөн хагалгааны сувилагч, ахлах сувилагчийн гарын үсэгтэй байгаа, мөн харандаагаар бүртгэл хөтөлсөн, засвартай, ашиглагдаагүй буцаасан хэрэгслийг баримтгүйгээр шууд зардлаар бүртгэсэн зэрэг нь бараа материалын тайланд илүү зарцуулалт гарах, зарцуулалтын түүврийг өвчтөн тус бүрээр тулгахад зөрүүтэй байна.

3.4.2. Эрсдэл: Анхан шатны баримтыг бүрэн хөтлөөгүй байх;

3.4.3. Өгсөн зөвлөмж: Өндөр өртөгтэй эмнэлгийн хэрэгслийг Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалаар баталсан “Анхан шатны маягыг хөтлөх заавар”-ын Шаардах хуудсаар мэс ажилбарт орж байгаа хүн нэг бүрээр, мөн хэрэглэгдээгүй буцаагдсан хэрэгслийг шаардах хуудсаар бүртгэж баримтжуулж байх;

3.4.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Зөвлөмжийн дагуу арга хэмжээ авч ажиллана.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2020 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан

4.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөг/

КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ЭХНИЙ ҮЛДЭГДЭЛ	ЭЦСИЙН ҮЛДЭГДЭЛ
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,175,683,784.17	1,774,315,721.78
2	МӨНГӨ БА ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ХӨРӨНГӨ	(0.00)	5,523,338.00
8	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	(0.00)	-
9	Төгрөг	(0.00)	-
10	Төрийн сангийн харилцах	(0.00)	-
14	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	(0.00)	-
21	Замд яваа мөнгөн хөрөнгө	-	5,523,338.00
27	АВЛАГА	113,538,900.00	15,582,370.00
28	Ажиллагсадтай холбогдсон авлага	-	4,450,000.00
30	Татаас санхүүжилтийн авлага	53,538,900.00	10,532,370.00
34	Бусад авлага	60,000,000.00	600,000.00
35	Байгууллагаас авах авлага	60,000,000.00	600,000.00
60	БАРАА МАТЕРИАЛ	2,062,144,884.17	1,753,210,013.78
61	Түүхий эд материал	842,937,130.49	668,353,651.50
63	Эм боох материал	842,937,130.49	668,353,651.50
66	Хангамжийн материал	1,219,207,753.68	1,084,856,362.28
67	Бичиг хэргийн материал	10,449,700.00	13,075,442.00
68	Аж ахуйн материал	26,924,000.00	21,062,000.00
71	Барилгын засварын материал	42,407,800.00	3,495,100.00
72	Хүнсний материал	14,353,196.30	16,635,770.30
73	Бусад хангамжийн материал	1,125,073,057.38	1,030,588,049.98
86	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	25,579,415,274.37	40,465,801,127.32
106	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	25,579,415,274.37	40,465,801,127.32
108	Биет хөрөнгө	24,274,622,694.50	38,299,900,629.59
109	Барилга, байгууламж	17,901,182,207.00	18,538,590,221.30
110	Хуримтлагдсан элэгдэл	(210,613,487.19)	(807,585,665.95)
111	Авто тээврийн хэрэгсэл	312,862,000.00	435,830,041.00
112	Хуримтлагдсан элэгдэл	(286,894,639.20)	(317,851,755.14)
113	Машин, тоног төхөөрөмж	19,918,994,223.08	36,571,548,940.78
114	Хуримтлагдсан элэгдэл	(13,742,846,916.82)	(16,459,003,177.18)
115	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	786,139,688.69	771,230,668.04
116	Хуримтлагдсан элэгдэл	(476,411,564.79)	(496,919,594.34)
122	Бусад үндсэн хөрөнгө	247,024,912.31	247,024,912.31
123	Хуримтлагдсан элэгдэл	(174,813,728.58)	(182,963,961.23)
126	Биет бус хөрөнгө	1,304,792,579.87	2,165,900,497.73
127	Програм хангамж	202,171,939.00	1,101,014,114.20
128	Хасагдуулга	(201,829,439.13)	(239,563,696.47)
129	Бусад биет бус хөрөнгө	1,304,450,080.00	1,304,450,080.00
137	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	27,755,099,058.54	42,240,116,849.10
138	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДҮН	0.00	5,792,005.00
139	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	0.00	5,792,005.00
164	Өглөг	0.00	5,792,005.00
165	Ажиллагчидтай холбогдсон өглөг	0.00	0.00
170	Бусад өглөг	0.00	5,792,005.00
171	Байгууллагад төлөх өглөг	0.00	5,792,005.00
214	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ДҮН	27,755,099,058.54	42,234,324,844.10
215	Засгийн газрын хувь оролцоо	27,755,099,058.54	42,234,324,844.10

Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ЭХНИЙ ҮЛДЭГДЭЛ	ЭЦСИЙН ҮЛДЭГДЭЛ
216	Засгийн газрын оруулсан капитал /ЗГСан/ орон нутгийн сан	18,948,084,398.38	18,948,084,398.38
217	Өмч: -Төрийн өмч	18,948,084,398.38	18,948,084,398.38
223	Хуримтлагдсан үр дүн	(2,196,617,329.23)	12,283,650,904.39
КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ЭХНИЙ ҮЛДЭГДЭЛ	ЭЦСИЙН ҮЛДЭГДЭЛ
224	Өмнөх үеийн үр дүн	(2,196,617,329.23)	(2,195,574,881.17)
225	Тайлант үеийн үр дүн	-	14,479,225,785.56
227	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	11,003,631,989.39	11,002,589,541.33
231	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨӨМЧИЙН ДҮН	27,755,099,058.54	42,240,116,849.10

4.2. Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН /төгрөг/
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	22,305,060,734.04	43,631,886,524.43
76	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	3,678,389,055.04	22,595,040,441.11
77	Нийтлэг татварын бус орлого	3,678,389,055.04	22,595,040,441.11
81	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	3,678,389,055.04	3,924,647,356.99
82	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,026,033,378.50	3,924,647,356.99
83	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	155,866,043.42	-
86	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	496,489,633.12	-
93	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого /туслах/	-	126,659,896.12
94	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан-Үндсэн хөрөнгө	-	18,490,402,358.00
95	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан-Бараа материал	-	53,330,830.00
111	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	18,626,671,679.00	21,036,846,083.32
112	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	10,951,218,400.00	11,043,142,700.00
113	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	10,951,218,400.00	11,043,142,700.00
122	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	403,103,900.00	749,721,282.32
123	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив тусламж	37,370,000.00	173,268,922.32
124	Төсвийн жилийн явцад УИХаас соёрхон баталсан ЗГ хоорондын гэрээ болон ОУбайгуулл	55,445,575.00	-
126	Дээд шатны төсвийн захирагчаас төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захи	80,800,098.00	121,142,100.00
127	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	229,488,227.00	455,310,260.00
137	Төсвийн захирагчдаас	297,392,750.00	-
141	Төсвийн ерөнхийлөн захирагчаас олгосон санхүүжилт	297,392,750.00	-
143	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс	6,974,956,629.00	9,243,982,101.00
145	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас	6,974,956,629.00	9,243,982,101.00
147	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН (II)	24,269,080,281.93	29,152,660,738.87
148	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	24,269,080,281.93	29,152,660,738.87
149	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	24,061,708,247.82	28,829,110,297.03
150	Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил	6,664,902,869.27	8,051,338,785.00
151	Цалин	6,652,322,010.27	8,051,338,785.00
153	Унаа хоолны хөнгөлөлт	10,485,761.00	-
154	Урамшуулал	2,095,098.00	-
157	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	865,683,805.78	1,065,638,478.86
158	Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	537,479,516.00	678,911,754.36
159	Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	56,032,686.78	65,237,517.50
160	ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	131,543,627.00	156,508,961.00
161	Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл	12,747,509.00	14,985,235.00
162	Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж	127,880,467.00	149,995,011.00
164	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	424,613,112.02	565,824,694.49
165	Гэрэл цахилгааны зардал	202,773,962.00	263,653,194.18
166	Түлш, халаалтын зардал	117,435,562.00	150,982,867.85
167	Цэвэр, бохир усны зардал	102,963,588.02	151,188,632.46
168	Байрны түрээс	1,440,000.00	-

Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
170	Хангамж, бараа материалын зардал	422,835,953.91	634,300,058.11
171	Бичиг хэргийн материал	102,241,784.10	67,023,598.00
172	Тээвэр, шатахууны зардал	22,604,205.00	26,165,800.00
173	Шуудан холбоо интернетийн төлбөр	17,993,308.81	18,681,870.21
174	Ном, хэвлэлийн зардал	1,210,000.00	12,926,600.00
175	Хог хаягдал устгах, цэвэрлэх	21,624,000.00	23,594,230.00
176	Бага үнэ түргэн элэгдэл зүйлс	290,708.00	123,200.00
177	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	256,871,948.00	303,766,712.50
178	Бараа материал актасны зардал	-	182,018,047.40
181	Нормативт зардал	9,947,004,939.98	14,053,162,971.65
182	Хоол	435,446,318.60	418,575,821.80
183	Эм	9,511,558,621.38	13,634,583,149.85
184	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	-	4,000.00
185	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	439,741,127.38	334,775,363.34
186	Багаж хэрэгсэл	5,783,775.00	-
188	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл	1,103,815.00	4,565,100.00
189	Урсгал засвар	432,853,537.38	330,210,263.34
190	Томилолт, зочны зардал	84,192,000.00	54,326,100.00
191	Гадаад томилолтын зардал	58,200,500.00	6,362,900.00
192	Дотоод томилолтын зардал	25,991,500.00	47,963,200.00
194	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж	84,815,506.00	105,445,238.00
195	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	69,200,000.00	83,183,840.00
196	Аудит, баталгаажуулалт зэрэглэл тогтоох зардал	6,000,000.00	6,000,000.00
197	Даатгалын үйлчилгээний төлбөр	346,500.00	346,500.00
198	Тээврийн хэрэгслийн татвар	941,100.00	1,000,000.00
199	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	143,000.00	84,100.00
200	Мэдээллийн технологийн үйлчилгээний хөлс	2,953,182.00	-
201	Газрын төлбөр	2,431,704.00	3,960,000.00
203	Улсын мэдээллийн маягтын зардал	2,800,020.00	10,870,798.00
209	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,127,918,933.48	3,964,298,607.58
210	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,418,157,654.80	180,938,894.23
211	Хичээл сургалт, үйлдвэрлэлийн дадлагын зардал	86,661,535.90	36,000,000.00
212	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	2,623,099,742.78	3,747,359,713.35
224	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	207,372,034.11	323,550,441.84
228	Бусад урсгал шилжүүлэг	192,915,357.00	246,514,092.00
234	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	192,915,357.00	235,377,592.00
236	Нэг удаагийн тэтгэмж шагнал урамшуулал	-	11,136,500.00
237	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	14,456,677.11	77,036,349.84
240	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	14,456,677.11	77,036,349.84
268	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III=I-II)	(1,964,019,547.89)	14,479,225,785.56
276	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	-	0.00
277	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	-	0.00
287	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (VI=IV-V)	-	(0.00)
288	НИЙТ ҮР ДҮН (VII=III+VI)	(1,964,019,547.89)	14,479,225,785.56

4.3. Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн /төгрөг/
2	2017 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	17,025,450,888.38	4,757,690,248.13	(232,597,781.34)	21,550,543,355.17
4	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	17,025,450,888.38	4,757,690,248.13	(232,597,781.34)	21,550,543,355.17
8	Тайлант үеийн үр дүн /Цэвэр ашиг алдагдал/	1,922,633,510.00	-	(1,964,019,547.89)	(41,386,037.89)
9	2018 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	18,948,084,398.38	11,003,631,989.39	(2,196,617,329.23)	27,755,099,058.54
10	2018 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	18,948,084,398.38	11,003,631,989.39	(2,196,617,329.23)	27,755,099,058.54
11	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	1,042,448.06	1,042,448.06
12	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	18,948,084,398.38	11,003,631,989.39	(2,195,574,881.17)	27,756,141,506.60
13	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	-	(1,042,448.06)	-	(1,042,448.06)
17	Тайлант үеийн үр дүн /Цэвэр ашиг алдагдал/	-	-	14,479,225,785.56	14,479,225,785.56
18	2019 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	18,948,084,398.38	11,002,589,541.33	12,283,650,904.39	42,234,324,844.10

4.4. Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөг/

КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	21,854,710,010.66	25,141,692,236.43
77	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	3,181,899,421.92	4,051,307,253.11
78	Нийтлэг татварын бус орлого	3,181,899,421.92	4,051,307,253.11
82	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	3,181,899,421.92	3,924,647,356.99
83	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,026,033,378.50	3,924,647,356.99
84	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	155,866,043.42	-
93	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого /туслах/	-	126,659,896.12
111	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	18,672,810,588.74	21,090,384,983.32
112	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	10,951,218,400.00	11,043,142,700.00
113	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	10,951,218,400.00	11,043,142,700.00
122	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	449,242,809.74	803,260,182.32
123	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив тусламж	37,370,000.00	173,268,922.32
124	Төсвийн жилийн явцад УИХаас соёрхон баталсан ЗГ хоорондын гэрээ болон ОУбайгуулл	55,445,575.00	-
126	Дээд шатны төсвийн захирагчаас төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захи	126,939,007.74	121,142,100.00
127	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	229,488,227.00	508,849,160.00
138	Төсвийн захирагчдаас	297,392,750.00	-
142	Төсвийн ерөнхийлөн захирагчаас олгосон санхүүжилт	297,392,750.00	-
144	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	6,974,956,629.00	9,243,982,101.00
146	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	6,974,956,629.00	9,243,982,101.00
148	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (II)	21,657,778,550.66	24,992,825,690.13
149	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	21,657,778,550.66	24,992,825,690.13
150	БАРАА АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	21,396,867,616.55	24,658,875,028.29
151	Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил	6,499,149,355.67	8,076,091,906.57
152	Үндсэн цалин	3,938,913,320.47	4,729,749,613.00
153	Нэмэгдэл	1,388,208,747.00	2,266,608,851.57
154	Унаа хоолны хөнгөлөлт	570,750,000.00	626,819,542.00
155	Үр дүнгийн урамшуулал	601,277,288.20	452,913,900.00
158	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	820,068,800.00	1,038,625,800.00
159	Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	504,657,800.00	653,916,200.00
160	Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	63,082,200.00	76,941,900.00
161	ҮОМШ өвчний даатгалын шимтгэл	113,548,000.00	130,823,800.00
162	Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл	12,616,400.00	23,060,100.00
163	Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж	126,164,400.00	153,883,800.00
165	Байр ашиглалтай холбоотой тогтмол зардал	424,613,112.02	565,824,694.49
166	Гэрэл цахилгааны зардал	202,773,962.00	263,653,194.18
167	Түлш, халаалтын зардал	117,435,562.00	150,982,867.85
168	Цэвэр, бохир усны зардал	102,963,588.02	151,188,632.46
169	Байрны түрээс	1,440,000.00	-
171	Хангамж, бараа материалын зардал	301,741,707.81	353,432,160.71
172	Бичиг хэрэг	30,261,601.00	51,847,443.50
173	Тээвэр, шатахуун	21,934,205.00	26,165,800.00

КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
174	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	18,033,308.81	18,681,870.21
176	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	201,623,735.00	226,035,068.00
177	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	29,888,858.00	30,701,979.00
182	Нормативт зардал	7,209,323,449.73	7,638,448,172.66
183	Эм бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	6,722,543,093.73	7,11,616,373.86
184	Хоол, хүнс	429,683,081.00	401,206,298.80
185	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	57,097,275.00	45,625,500.00
186	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	567,428,876.32	226,063,600.42
187	Багаж техник хэрэгсэл	60,612,337.00	11,956,658.00
189	Хөдөлмөр хамгааллийн хэрэгсэл	11,992,515.00	4,565,100.00
190	Урсгал засвар	494,824,024.32	209,541,842.42
191	Томилолт, зочны зардал	84,352,000.00	53,206,100.00
192	Гадаад албан томилолт	58,200,500.00	6,362,900.00
193	Дотоод албан томилолт	26,151,500.00	46,843,200.00
195	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	103,704,104.00	108,866,438.00
196	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж	69,200,000.00	84,992,840.00
197	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	6,000,000.00	6,000,000.00
198	Даатгалын үйлчилгээ	346,500.00	346,500.00
199	Тээврийн хэрэгслийн татвар	941,100.00	1,000,000.00
200	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	143,000.00	84,100.00
201	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,188,000.00	-
202	Газрын төлбөр	2,431,704.00	3,960,000.00
204	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	21,453,800.00	12,482,998.00
209	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,386,486,211.00	6,598,316,155.44
210	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	5,284,434,083.00	6,552,885,595.44
211	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлаг хийх	102,052,128.00	45,430,560.00
222	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	260,910,934.11	333,950,661.84
226	Бусад урсгал шилжүүлэг	192,915,357.00	246,381,942.00
232	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	192,915,357.00	235,377,592.00
234	Нэг удаагийн тэтгэмж шагнал урамшуулал	-	11,004,350.00
235	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	67,995,577.11	87,568,719.84
238	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	67,995,577.11	87,568,719.84
251	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	196,931,460.00	148,866,546.30
252	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	-
262	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	196,931,460.00	143,343,208.30
263	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	196,931,460.00	143,343,208.30
264	Дотоод эх үүсвэрээр	196,931,460.00	143,343,208.30
276	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	196,931,460.00	143,343,208.30
279	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	(196,931,460.00)	(143,33,208.30)
280	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	-
304	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	5,523,338.00
305	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	(0.00)	(0.00)
306	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	5,523,338.00

4.5. Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөг/

КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	ГҮЙЦЭТГЭЛ	ЗӨРҮҮ	ХУВЬ
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	(0.00)	0.00	-
2	I. НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	24,544,983,700.00	24,332,908,716.11	212,074,983.89	99.1
3	УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ДҮН	24,544,983,700.00	24,332,908,716.11	212,074,983.89	99.1
4	Бараа, үйлчилгээний зардал	24,269,033,200.00	24,009,490,664.87	259,542,535.13	98.9
5	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	7,914,191,800.00	7,875,481,726.57	38,710,073.43	99.5
6	Үндсэн цалин	4,529,139,400.00	4,529,139,433.00	(33.00)	100.0
7	Нэмэгдэл	2,281,873,500.00	2,266,608,851.57	15,264,648.43	99.3
8	Унаа, болон бусад нөхөн олговор	650,265,000.00	626,819,542.00	23,445,458.00	96.4
9	Урамшуулал	452,913,900.00	452,913,900.00	-	100.0
10	Гэрээт ажлын хөлс	-	-	-	-
11	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1,038,625,800.00	1,038,625,800.00	-	100.0
12	Тэтгэврийн даатгал	653,916,200.00	653,916,200.00	-	100.0
13	Тэтгэмжийн даатгал	76,941,900.00	76,941,900.00	-	100.0
14	ҮОМШӨ ний даатгал	138,495,500.00	130,823,800.00	7,671,700.00	94.5
15	Ажилгүйдлийн даатгал	15,388,400.00	23,060,100.00	(7,671,700.00)	149.9
16	Эрүүл мэндийн даатгал	153,883,800.00	153,883,800.00	-	100.0
17	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	565,826,700.00	565,824,694.49	2,005.51	100.0
18	Гэрэл цахилгаан	247,142,400.00	263,653,194.18	(16,510,794.18)	106.7
19	Түлш, халаалт	181,478,800.00	150,982,867.85	30,495,932.15	83.2
20	Цэвэр, бохир ус	137,205,500.00	151,188,632.46	(13,983,132.46)	110.2
22	Хангамж, бараа материалын зардал	299,012,500.00	294,177,634.71	4,834,865.29	98.4
23	Бичиг хэрэг	16,311,700.00	31,779,923.50	(15,468,223.50)	194.8
24	Тээвэр (шатахуун)	19,650,000.00	20,682,800.00	(1,032,800.00)	105.3
25	Шуудан холбоо, интернэтийн төлбөр	31,188,100.00	16,451,870.21	14,736,229.79	52.8
26	Ном, хэвлэл	-	-	-	-
27	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	205,513,300.00	200,232,062.00	5,281,238.00	97.4
28	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, аж ахуйн эд зүйлс	26,349,400.00	25,030,979.00	1,318,421.00	95.0
30	Нормативт зардал	7,545,361,600.00	7,502,682,172.66	42,679,427.34	99.4
31	Эм бэлдмэл, эмнэлэгийн хэрэгсэл	7,129,241,400.00	7,091,258,373.86	37,983,026.14	99.5
32	Хоол, хүнс	363,445,100.00	365,798,298.80	(2,353,198.80)	100.6
33	Нормын хувцас зөөлөн эдлэл	52,675,100.00	45,625,500.00	7,049,600.00	86.6
34	Эд хогшил худалдан авах	203,793,300.00	203,474,791.00	318,509.00	99.8
35	Багаж, техник, хэрэгсэл	29,563,100.00	37,429,900.00	(7,866,800.00)	126.6
36	Тавилга	-	-	-	-

Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

КОД	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	ГҮЙЦЭТГЭЛ	ЗӨРҮҮ	ХУВЬ
37	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл	14,995,000.00	4,565,100.00	10,429,900.00	30.4
38	Урсгал засвар	159,235,200.00	161,479,791.00	(2,244,591.00)	101.4
39	Томилолт, зочны зардал	5,435,400.00	5,091,000.00	344,400.00	93.7
40	Гадаад албан томилолт	-	-	-	-
41	Дотоод албан томилолт	5,435,400.00	5,091,000.00	344,400.00	93.7
43	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр	98,960,600.00	98,960,598.00	2.00	100.0
44	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	76,608,000.00	76,608,000.00	-	100.0
45	Аудит, баталгаажуулалт зэрэглэл тогтоох зардал	6,000,000.00	6,000,000.00	-	100.0
46	Даатгалын үйлчилгээ	346,500.00	346,500.00	-	100.0
47	Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,000,000.00	1,000,000.00	-	100.0
48	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	84,100.00	84,100.00	-	100.0
49	Мэдээллийн технологийн зардал	-	-	-	-
50	Газрын төлбөр	3,960,000.00	3,960,000.00	-	100.0
52	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх	10,962,000.00	10,961,998.00	2.00	100.0
53	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	6,597,825,500.00	6,425,172,247.44	172,653,252.56	97.4
54	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	6,597,825,500.00	6,425,172,247.44	172,653,252.56	97.4
66	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	275,950,500.00	323,418,051.24	(47,467,551.24)	117.2
67	Засгийн газар хоорондын шилжүүлэг	-	-	-	-
68	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	-	-	-	-
70	Бусад урсгал шилжүүлэг	275,950,500.00	246,381,942.00	29,568,558.00	89.3
73	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	-	-	-	-
76	Тэтгэвэрт гарахад нь олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	264,690,500.00	235,377,592.00	29,312,908.00	88.9
78	Нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулал	11,260,000.00	11,004,350.00	255,650.00	97.7
79	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	-	77,036,109.24	(77,036,109.24)	-
80	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	77,036,109.24	(77,036,109.24)	-
97	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	24,547,983,700.00	24,338,432,054.11	209,551,645.89	99.1
98	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	11,043,142,700.00	11,043,142,700.00	-	100.0
99	Улсын төсвөөс санхүүжих	11,043,142,700.00	11,043,142,700.00	-	100.0
106	НД-ЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	9,609,932,500.00	9,243,982,101.00	365,950,399.00	96.2
108	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	9,609,932,500.00	9,243,982,101.00	365,950,399.00	96.2

110	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	3,894,908,500.00	4,051,307,253.11	(156,398,753.11)	104.0
111	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,674,908,500.00	3,924,647,356.99	(249,738,856.99)	106.8
113	Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого /туслах/	220,000,000.00	126,659,896.12	93,340,103.88	57.6
131	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	(0.00)	0.00	-
132	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	5,523,338.00	(5,523,338.00)	-
133	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	-	-	-	-
134	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	-	-	-	-
137	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	563	-	563	-
138	Удирдах ажилтан	1	-	1	-
139	Гүйцэтгэх ажилтан	487	-	487	-
140	Үйлчлэх ажилтан	75	-	75	-

4.6. Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

Тайлант хугацаа: 2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

/төгрөг/

ДУГААР	ҮЗҮҮЛЭЛТ	ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	ГҮЙЦЭТГЭЛ
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		(0.00)
2	I. НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		803,260,182.32
3	УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ДҮН		803,260,182.32
4	Бараа, үйлчилгээний зардал		792,727,571.72
5	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		200,610,180.00
6	Үндсэн цалин		200,610,180.00
22	Хангамж, бараа материалын зардал		61,236,526.00
23	Бичиг хэрэг		20,067,520.00
24	Тээвэр (шатахуун)		5,483,000.00
25	Шуудан холбоо, интернэтийн төлбөр		2,230,000.00
27	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал		25,803,006.00
28	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, аж ахуйн эд зүйлс		7,653,000.00
30	Нормативт зардал		135,766,000.00
31	Эм бэлдмэл, эмнэлэгийн хэрэгсэл		100,358,000.00
32	Хоол, хүнс		35,408,000.00
34	Эд хогшил худалдан авах		158,950,017.72
35	Багаж, техник, хэрэгсэл		62,434,998.00
36	Тавилга		9,350,000.00
38	Урсгал засвар		87,165,019.72
39	Томилолт, зочны зардал		48,115,100.00
40	Гадаад албан томилолт		6,362,900.00
41	Дотоод албан томилолт		41,752,200.00
43	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр		9,905,840.00
44	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		8,384,840.00
52	Улсын мэдээллийн маягт хэвлэх, бэлтгэх		1,521,000.00
53	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		178,143,908.00
54	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		132,713,348.00
55	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх		45,430,560.00
66	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		10,532,610.60
79	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг		10,532,610.60
80	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг		10,532,610.60
97	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		803,260,182.32
122	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		803,260,182.32
123	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		173,268,922.32
126	Дээд шатны төсвийн захирагчаас төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		121,142,100.00
129	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажилагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		508,849,160.00
131	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		(0.00)
137	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО		-
138	Удирдах ажилтан		
139	Гүйцэтгэх ажилтан		-
140	Үйлчлэх ажилтан		-
142	СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО /жилийн дунджаар/		-
152	ЭМЧЛҮҮЛЭГСЭДИЙН ТОО		-

5. Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

Огноо:	Аудитын нэр:	<i>Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн</i>	Аудитын код:
2020			САГ-2020/133/СТА-ТШЗ
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	Хавдар судлалын үндэсний төв		Мянган төгрөгөөр

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
				Албан тушаал	Овог, нэр
	1	2	3	4	5
1	Хүчингүй болсон Санхүү, Эдийн засгийн сайд, Үндэсний статистикийн газрын даргын 2002 оны 6 дугаар сарын 18-ны өдрийн 171/111 тоот тушаалаар баталсан анхан шатны баримтуудаар нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалыг тус тус зөрчиж байна.	0.0	Зөвлөмж өгөх	Ерөнхий захирлын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч, Ерөнхий нягтлан бодогч	Н.Эрдэнэхүү Ц.Энхээ
2	Дотоод аудитор нь байгууллагын үйл ажиллагаанд гарч болох ямар нэгэн эрсдэлтэй асуудалд чиглэсэн аудитыг хийж, дүгнэлт гарган зөвлөмж өгөх ба түүнийг эргэн хянаснаар дотоод аудитын үр нөлөөг сайжруулах талаар арга хэмжээ авч ажиллах үүрэгтэй. Тухайлбал жишээ дурьдахад: Сангийн сайдын 2017 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн 365 дугаар тушаалаар баталсан "Худалдан авах ажиллагаанд дотоод аудит хийх журам"-ын 2.1, 3.5, 3.7-д заасны дагуу жил бүр худалдан авах ажиллагаанд дотоод аудит хийж, үр дүнг тооцож, зөвлөмж гаргаж ажилласан талаар ажлын баримт материал алга байна.	0.0	Зөвлөмж өгөх	Ерөнхий захирлын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч, Ерөнхий нягтлан бодогч	Н.Эрдэнэхүү Ц.Энхээ
3	Аcolous 3.0 програмд Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлж байгаа орлогыг хандив, тусламжийн орлого нэрээр бүртгэснээс санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээний болон	0.0	Зөвлөмж өгөх	Ерөнхий захирлын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч,	Н.Эрдэнэхүү Ц.Энхээ

	төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангууд буруу нэрээр гаргаж байна. Энэ нь Сангийн сайдын 2014 оны 1 дүгээр сарын 10-ны өдрийн 5 дугаар тушаалаар баталсан “Эдийн засгийн ангилал батлах тухай” журмын 3 дугаар хавсралтаар баталсан зардлыг санхүүжүүлэх эдийн засгийн ангиллын“ нэрээр ангилж бүртгэх гэсэнтэй нийцэхгүй байна.			Ерөнхий нягтлан бодогч	
4	Өндөр өртөгтэй хэрэгслийн зарцуулалтын түүврийн баримт нь хяналт тавьсан санхүүгийн ажилтны гарын үсэггүй, зөвхөн хагалгааны сувилагч, ахлах сувилагчийн гарын үсэгтэй байгаа, мөн харандаагаар бүртгэл хөтөлсөн, засвартай, ашиглагдаагүй буцаасан хэрэгслийг баримтгүйгээр шууд зардлаар бүртгэсэн зэрэг нь бараа материалын тайланд илүү зарлагдсан, харин зарцуулалтын түүврийг өвчтөн тус бүрээр тулгахад зөрүүтэй байна.	0.0	Зөвлөмж өгөх	Ерөнхий захирлын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч, Ерөнхий нягтлан бодогч	Н.Эрдэнэхүү Ц.Энхээ
5	Ханган нийлүүлэгч 4 байгууллагатай хийсэн тендерийн гэрээний дүнгээс 153,241.8 мянган төгрөгөөр илүү худалдан авалт хийсэн нь тендерийн гэрээний нөхцөлийн “гэрээний үнийн дүнгийн 20 хувиас хэтрэхгүй” гэсэн заалтыг тус тус зөрчиж байгаа нь тогтоосон материаллаг байдлын түвшингээс илүү, санхүүгийн тайлангийн үнэн зөв байдал гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.	153,241.8	Албан шаардлага	Ерөнхий захирлын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч, Ерөнхий нягтлан бодогч	Н.Эрдэнэхүү Ц.Энхээ
	Нийт	153,241.8			

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2020 оны 03 дугаар сарын 06

№ 02/94

Улаанбаатар хот

ОТГ-2020/133/СТЯ тцз

Зөрчил арилгуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1, 18 дугаар зүйлийн 18.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хавдар судлалын үндэсний төсийн 2019 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар Хавдар судлалын үндэсний төвд дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

- Тайлант хугацаанд 24 ханган нийлүүлэгч байгууллагатай хийсэн тендерийн гэрээний биелэлтийг шалгахад “Нуган трейд” ХХК, “Медклийн” ХХК, “Айвико” ХХК, “Лхоёр” ХХК-иудтай хийсэн гэрээний үнийн дүнг 153,241.8 мянган төгрөгөөр хэтрүүлжээ. Энэ нь ТБОНӨБАУХА тухай хуулийн 34.1.3 дах заалтад заасан “...анхны гэрээний дагуу үнийн 20 хувиас хэтрэхгүй”-гэснийг зөрчиж байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.12-т “аудитын явцад илэрсэн төлбөр, зөрчлийг барагдуулах акт, албан шаардлага өгөх...”, Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам”-ын 4.1-д заасныг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

- Ханган нийлүүлэгч байгууллагуудтай хийж байгаа тендерийн гэрээний үнийн дүнгээс эм, эмнэлгийн хэрэгслийн үнийг хэтрүүлэн авсантай холбоотой алдаа, зөрчлийг 2020 оны 03 дугаар сарын 10-ны дотор арилгаж, биелэлтийг 2020 оны 06 дугаар сарын 10-ны дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Хавдар судлалын үндэсний төвийн ерөнхий захирлын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч Н.Эрдэнэхүү, ерөнхий нягтлан бодогч Ц.Энхээ нарт даалгав.
- Дээрх зөрчлийг дахин давтан гаргахгүй байхад анхаарч холбогдох арга хэмжээ авч ажиллах.

АЛБАН ШААРДЛАГЫГ

ӨГСӨН:
САГ-ЫН ЗАХИРАЛ БӨГӨӨД
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
Ц.НАРАНЧИМЭГ
АХЛАХ АУДИТОР
Ж.БОЛОРМАА
“ТЭД АУДИТ” ХХК-ИЙН ЕРӨНХИЙ
ЗАХИРАЛ Ц.СУГАРМАА

ЗӨВШӨӨРСӨН:
ХАВДАР СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ
ТӨВИЙН ЕРӨНХИЙ ЗАХИРЛЫН
ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ
Н.ЭРДЭНЭХҮҮ
ЕРӨНХИЙ НЯГТЛАН БОДОГЧ
Ц.ЭНХЭЭ

Акт, албан шаардлагын биелэлт хангагдаагүй тохиолдолд Төрийн аудитын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.2.2-д “Төрийн аудитын байгууллагаас тавьсан албан шаардлага, төлбөрийн актыг цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй тохиолдолд зөрчил гаргасан албан тушаалтныг үүрэгт ажлаас нь халах тухай саналыг төрийн аудитын байгууллага эрх бүхий албан тушаалтанд хүргүүлнэ” гэж заасны дагуу харууцагч албан тушаалтанд харууцлага тооцуулахаар эрх бүхий албан тушаалтанд санал хүргүүлнэ.

\\10.10.10\Richie_Kheree\Alban-Shaardlaga\2020\03\SAAG14.Docx

001080231

ТЭМДЭГЛЭЛ

A series of horizontal dotted lines for writing the conclusion.